



BERÄTTIGAT

Känn till ändringarna i strålskyddslagen

INNEHÅLL

RÖNTGENSKÖTARE	3
ANSVARET ÖKAR, STÄLLNINGEN FÖRSTÄRKS	4
Ansvar för medicinsk exponering för strålning	4
RÖNTGENSKÖTARE SOM STRÅLSÄKERHETSANSVARIG	5
Ansvar och uppgifter	5
LÖNEJUSTERING INOM KOMMUNSEKTORN	7
LÖNEJUSTERING INOM DEN PRIVATA SEKTORN	8
Vilket kollektivavtal iakttas?	8
Uppgiftsrelaterad lön som grundar sig på arbetets svårighetsgrad	8
Tillämpning av svårighetsklassificering	8
Specialtillägg	8
LÖNEBILDNING ENLIGT HÄLSOSERVICEBRANSCHENS KOLLEKTIVAVTAL	9
KOMPLETTERANDE UTBILDNING SOM UPPRÄTTHÅLLER YRKESSKICKLIGHETEN	10
OM UTBILDNINGENS FRAMTID	11
Yrkeshögskoleexamen	11
Lämplighetsprov för branschen	11
Specialiserade studier och kompletterande utbildning	11



RÖNTGENSKÖTARE,

du är expert på medicinsk användning av strålning och **din ställning förstärks** i och med att den nya strålskyddslagen träder i kraft.

Med den nya strålskyddslagen höjs röntgenskötarens kompetens till en mera krävande nivå som bedömare av huruvida undersökningen är berättigad. Röntgenskötare kan få en ny ansvarsuppgift som strålsäkerhetsansvarig (SSA). Denna ansvarsställning är ny och det ska betalas en tillräcklig ersättning för ökat ansvar.

I denna broschyr presenteras ändringarna i lagen och hur de påverkar röntgenskötarens ställning, arbete och lön.

Finlands Röntgenskötarförbund och Tehy stödjer dig i förändringen. Mer information: www.tehy.fi/oikeutetusti

ANSVARET ÖKAR, STÄLLNINGEN FÖRSTÄRKS

Enligt den nya strålskyddslagen bedömer röntgenskötaren om undersökningen är berättigad vid sidan om en specialist i radiologi. Ansvaret som bedömare betonas när någon specialist i radiologi inte finns till hands för att bedöma huruvida undersökningen är berättigad eller inte.

Röntgenskötarens ansvar i undersöknings- och behandlingssituationen ökar. Röntgenskötaren ansvarar självständigt för den medicinska exponeringen för strålning per patient. Det är viktigt att ansvaren har behandlats och registrerats på arbetsplatser.

Vid berättigandebedömningen ska ändamålet och de särskilda målen med undersökningen, åtgärden och vården samt patientens egenskaper beaktas. Vid bedömningen av fördelar och nackdelar ska man beakta de alternativa metoder för att nå ändamålet med undersökningen, åtgärden eller vården som står till förfogande samt deras effektivitet, fördelar och riskfaktorer.

I en forskningsplan för medicinsk forskning* ska den medicinska exponeringen för strålning för patienten bedömas och dess berättigande motiveras. Prövningen av huruvida medicinsk exponering för strålning är berättigad och principen bygger på de rekommendationer som publicerats i Internationella strålskyddskommissionens grundläggande rekommendationer (ICRP-103).

ANSVAR FÖR MEDICINSK EXPONERING FÖR STRÅLNING

Läkaren eller tandläkaren som ansvarar för den medicinska exponeringen för strålning ska ge **röntgenskötaren** fullmakt att

- säkerställa att undersökningen är berättigad
- välja ut ett individuellt undersökningsprotokoll (praktiskt förfarande)
- säkerställa undersökningsremissens kvalitet och riktighet.

Verksamhetsutövaren ansvarar för att förfarandena för påvisande och överföring av ansvar för medicinsk exponering för strålning är klart registrerade och organiserade.

I takt med ansvaret blir röntgenskötarens uppgift mer krävande, vilket också ska beaktas i lönen.

*Lagen om medicinsk forskning (488/1999)

RÖNTGENSKÖTARE SOM STRÅLSÄKERHETSANSVARIG

I takt med strålskyddslagen kan röntgenskötare få en ny ansvarsuppgift som **strålsäkerhetsansvarig eller SSA**.

Enligt lagen kan röntgenskötaren arbeta som SSA i nativröntgenverksamhet och i bilddiagnostik inom mun- och tandhälsovården samt veterinärmedicinen. Dessa uppgifter får endast utföras av **en röntgenskötare som utsetts och utbildats för uppgiften**.

Den strålsäkerhetsansvariga röntgenskötaren ska ha avlagt den påbyggnadsutbildning som krävs för uppgiften. Även en röntgenskötare som avlagt förhåret av föreståndare kan arbeta som SSA, men hen ska ha erfarenhet av uppgifter som ansvarig föreståndare som ansvarar för strålsäkerheten. Verksamhetsutövaren fastställer SSA:s uppgifter och ger tillräckliga befogenheter och resurser för skötseln av dem.

ANSVAR OCH UPPGIFTER

Totalansvaret för strålsäkerheten tillkommer verksamhetsutövaren men SSA har huvudsakligen hand om den praktiska verksamheten. Ansvaret är dagligt.

Uppgifterna för SSA fastställs av verksamhetsidkaren. Uppgifter kan vara till exempel:

- praktiska uppgifter i samband med den individuella dosövervakningen och övervakningen av arbetsförhållandena
- att ombesörja att den personliga skyddsutrustningen är tillräcklig och i ordning
- att vägleda nya arbetstagare i säkert arbete

- att fungera som kontaktperson till Strålsäkerhetscentralen
- att se till att anmälningarna till Strålsäkerhetscentralen och säkerhetstillstånd och anvisningarna är uppdaterade
- kontakter mellan verksamhetsutövaren och Strålsäkerhetscentralen.

Röntgenskötaren som arbetar som SSA har rätt att utfärda föreskrifter om användning av strålning till alla yrkesgrupper i organisationen. Hen ska ha tillräckliga resurser samt befogenhet att ingripa i verksamheten eller avbryta den om strålsäkerheten kräver det.

Eftersom själva ansvarsställningen är ny för röntgenskötarna ska det betalas ut en tillräcklig ersättning för och utarbetas ett skriftligt avtal om skötseln av detta ansvar och utförandet av uppgifterna. Tehys förtroendeman hjälper med detta.

Uppgiften som strålsäkerhetsansvarig är en väsentlig ändring i röntgenskötarens uppgifter. I takt med den ska den uppgiftsrelaterade lönen justeras så att den motsvarar uppgiftens svårighetsgrad.

Man ska få en anseelig löneförhöjning för skötseln av uppgiften som strålsäkerhetsansvarig. Till de läkare och fysiker som skött motsvarande uppgifter har betalats upp till flera tusen euro i ersättning i månaden.

ÄR ARBETSGIVAREN SKYLDIG

ATT GE DEN UTBILDNING SOM UPPGIFTEN KRÄVER OCH ERSÄTTA KOSTNADERNA?

- Arbetsgivaren ska se till att personen som utsetts till strålsäkerhetsansvarig får en påbyggnadsutbildning i uppgiften och anvisningar om uppgiftens innehåll.
Man deltar i utbildningen endast under arbetstiden och på arbetsgivarens bekostnad.
- **Kommunsektorn:** man begär ett s.k. tjänsteförordnande för deltagande i utbildningen. Utbildningen räknas som arbetstid och arbetsgivaren ansvarar för rese- och inkvarteringskostnaderna. Den som deltar i utbildningen är då berättigad till dagtraktamente om förutsättningarna för det uppfylls.
- **Den privata sektorn:** om arbetstagaren utskickad av arbetsgivaren deltar i en yrkesutbildning, ska resekostnaderna, dagtraktamentet och inkvarteringsersättningen betalas enligt resereglementet. För deltagande i en yrkesutbildning ersätter arbetsgivaren kostnaderna för utbildningen och inkomstbortfallet för ordinarie arbetstid.

VAD SKA JAG GÖRA OM ARBETSGIVAREN

FÖRESLÅR ATT JAG SKA UTSES TILL STRÅLSÄKERHETSANSVARIG?

TEHYS ANVISNINGAR

- Röntgenskötaren tar sig inte an uppgiften innan man skriftligen har kommit överens om uppgiften, påbyggnadsutbildningen och löneförhöjningen.
- Det är fråga om en ny, krävande uppgift som ska beaktas i lönesättningen.
- För uppgiften ska betalas en betydande löneförhöjning på basis av uppgiftens svårighetsgrad och ansvarsfullhet.
- Arbetstagaren ska ha blivit utsedd till strålsäkerhetsansvarig innan hen kan börja sköta uppgiften eller utföra några uppgifter som tillkommer strålsäkerhetsexper-ten (SSE) eller den strålsäkerhetsansvarige (SSA).



LÖNEJUSTERING INOM KOMMUNSEKTORN

Uppgiften som strålsäkerhetsansvarig ändrar uppgiftens svårighetsgrad för röntgenskötare på ett väsentligt sätt.

Enligt det kommunala tjänste- och arbetskollektivavtalet bestäms den uppgiftsrelaterade lönen utgående från uppgiftens svårighetsgrad*. När uppgiftens svårighetsgrad väsentligt förändras ska den uppgiftsrelaterade lönen justeras så att den motsvarar uppgiftens svårighetsgrad. Lönen ska förhöjas från och med tidpunkten för ändringen**.

Om uppgifterna för den strålsäkerhets-

ansvarige överförs till en röntgenskötare, begär fackavdelningen om lokala förhandlingar om hur den nya uppgiften beaktas i den uppgiftsrelaterade lönen.

Ta kontakt med Tehys förtroendeman. Fackavdelningen och förtroendemannen förhandlar på lokalt plan om höjning av lönen.

*AKTA II kapitel, 9.1 §

**AKTA II kapitel 10 §

LÖNEJUSTERING INOM DEN PRIVATA SEKTORN

VILKET KOLLEKTIVAVTAL IAKTTAS?

Inom den privata hälsoservicebranschen ska det allmänt bindande kollektivavtalet för hälsoservicebranschen iakttas om det är fråga om till exempel en röntgenenhet i anslutning till ett sjukhus eller en läkar- eller företagshälssovårdsstation.

Om arbetsgivaren är en självständig röntgenenhet ska hälsovårdsbranschens kollektivavtal iakttas endast om

- arbetsgivaren har organiserat sig i Vårdförbundens förbund eller
- man i kollektivavtalet har avtalat om att hälsoservicebranschens kollektivavtal ska iakttas.

Anvisningarna nedan bygger på hälsoservicebranschens kollektivavtal.

Tehy instruerar att även de arbetstagare på vilka man inte tillämpar hälsovårdsbranschens kollektivavtal avtalar med arbetsgivaren att man vid överföring av uppgiften iakttar förfaringssätten i hälsovårdsbranschens kollektivavtal.

UPPGIFTSRELATERAD LÖN SOM GRUNDAR SIG PÅ ARBETETS SVÅRIGHETSGRAD

Lönen som grundar sig på arbetets svårighetsgrad enligt hälsoservicebranschens kollektivavtal består av en lön enligt svårighetsklassificeringen och ett specialtillägg som eventuellt påverkar den.

TILLÄMPNING AV SVÅRIGHETSKLASSIFICERING

Arbetet ingår i den kravgrupp som motsvarar den kompetens som arbetsuppgiften kräver och uppgiftens övriga svårighet (KG 1–5b). Vanligtvis hör de som avlagt en yrkeshögskoleexamen i gruppen KG4.

När man beaktar inverkan av och ansvaret i arbetet som strålsäkerhetsansvarig rekommenderar man att den strålsäkerhetsansvarige placeras i kravgruppen KG5.

Dessutom ska man betala ett specialtillägg enligt hälsoservicebranschens kollektivavtal.

SPECIALTILLÄGG

Kollektivavtalet för hälsoservicebranschen kräver att

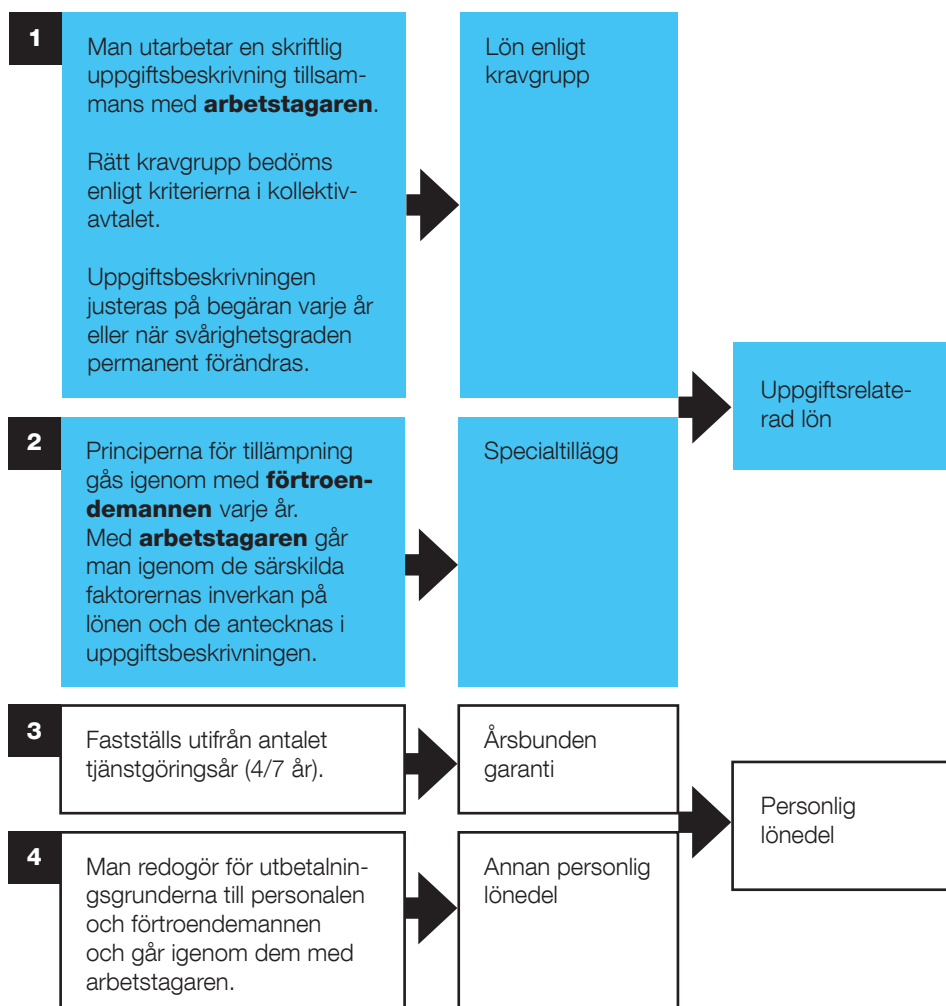
- när arbetsuppgiftens innehåll avviker från de sedvanliga uppgiftsinnehållen i kravgruppen och den normala svårighetsgraden för arbetena i kravgruppen ska lönebeloppet höjas med ett specialtillägg.

På en arbetsplats där en röntgenskötare utses till strålsäkerhetsansvarig ska man i specialtilläggen lägga till ett specialtillägg för strålsäkerhetsansvarig.

Viktigt är att uppgiften som strålsäkerhetsansvarig medför en betydande inverkan och ett betydande ansvar och omfattar expertansvar inom ett specialområde. Detta ska beaktas när man kommer överens om beloppet av specialtillägget.

LÖNEBILDNING ENLIGT HÄLSOSERVICEBRANSCHENS KOLLEKTIVAVTAL

På en arbetsplats där en röntgenskötare utses till strålsäkerhetsansvarig **ska man gå igenom punkterna 1 och 2 i figuren nedan**. Utöver att kravgruppen ska höjas ska man även fastställa ett specialtillägg som höjer lönen. Ta kontakt med förtroendemannen för att inleda löneförhandlingarna.



KOMPLETTERANDE UTBILDNING SOM UPPRÄTTHÅLLER YRKESSKICKLIGHETEN

Ändringar i lagstiftningen och arbetslivet kräver fortlöpande yrkesmässig utveckling av röntgenskötarna.

Röntgenskötarna är berättigade till kompletterande utbildning. De ska få minst 40 timmar kompletterande utbildning i strålskyddet under fem år, SSA 40 timmar + 10 timmar.

Man deltar i utbildningen endast under arbetstiden och på arbetsgivarens bekostnad.

Kommunsektorn: man begär ett s.k. tjänsteförordnande för deltagande i utbildningen. Utbildningen räknas som arbetstid och arbetsgivaren ansvarar för rese- och inkvarteringskostnaderna. Den som deltar i utbildningen är då berättigad till dagtraktamente om förutsättningarna för det uppfylls.

Den privata sektorn: om arbetstagarer utskickad av arbetsgivaren deltar i en yrkesutbildning, ska resekostnaderna, dagtraktamentet och inkvarteringsersättning betalas enligt resereglementet. För deltagande i en yrkesutbildning ersätter arbetsgivaren kostnaderna för utbildningen och inkomstbortfallet för ordinarie arbetstid.

Verksamhetsutövaren ska se till att de arbetstagare som deltar i strålningsverksamheten regelbundet får tillräckligt med kompletterande utbildning i strålsäkerheten*. Verksamhetsutövaren ska bokföra kompletterande utbildningar i strålskydd.

Arbetsgivaren är skyldig att göra det möjligt för arbetstagarna att utbilda sig och utveckla sin kompetens. Arbetsgivaren ska bokföra kompletterande utbildningar i strålskyddet.



* Strålskyddslagen 34 §

OM UTBILDNINGENS FRAMTID

Tehy och Finlands Röntgenskötarförbund påverkar utbildningspolitiken för att röntgenskötarnas yrkeskunnighet och kompetens ska vara tillräckliga även i framtiden. Organisationerna bereder tillsammans även rekommendationer om kompletterande utbildningar för den yrkesutbildade personalen inom hälso- och sjukvården.

YRKESHÖGSKOLEEXAMEN

En högklassig yrkeshögskoleexamen är en förutsättning för arbetet som yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården. Utbildningens kvalitet kan säkerställas genom att

- man i undervisningsplanerna använder gemensamma kompetensbeskrivningar
- man följer upp inlärningsresultaten med konkreta mätare, till exempel genom ett prov som hänför sig till arbetet som röntgenskötare i slutet av studierna
- lärarna har aktuell substanskompetens
- man i yrkeshögskolorna regelbundet gör en extern revision.

LÄMPLIGHETSPROV FÖR BRANSCHEN

De krav och ansvar som hänför

sig till arbetet som röntgenskötare kräver bedömning av lämplighet. Målet är att man tar i bruk nationella och examensspecifika lämplighetsprov. I lagstiftningen om utbildningen läggs till testning av lämplighet och medel för att ingripa i olämplighet för branschen. Lagen utvecklas så att den lämpar sig som undervisningspersonalens verktyg, i enlighet med lagstiftningens anda.

SPECIALISERADE STUDIER OCH KOMPLETTERANDE UTBILDNING

Målet är att

1. specialistutbildningar överförs till social- och hälsovårdsministeriets styrning och inkluderas i påbyggnadsexamina. Både specialistkompetens och annan extra kompetens införs i registret över yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, vilket gör röntgenskötarnas kompetens synlig.
2. utveckla en klinisk karriärmodell för röntgenskötare.
3. göra det lättare för de röntgenskötare som avlagt en examen på institutnivå att komma in på yrkeshögskolornas påbyggnads- och kompletterande utbildningar samt avlägga påbyggnadsexamen.

TILLSAMMANS – BERÄTTIGAT

Vill du få den bästa tryggheten i arbetslivet och de bästa möjligheterna till kompletterande utbildningar? När du ansluter dig till Tehy och Finlands Röntgenskötarförbund, får du en stark kombination av intressebevakning, kompletterande yrkesutbildning och nätverk.

Finlands Röntgenskötarförbund rf

Stationskarlsgatan 4
00520 Helsingfors
PB 140, 00060 Tehy
www.sorf.fi

Tehy rf

Stationskarlsgatan 4
00520 Helsingfors
PB 10, 00060 Tehy
www.tehy.fi

tehy.fi/oikeutetusti

